

Tisková zpráva

Názor na zadlužení obyvatel a státu – březen 2017

- ⊙ Přibližně dvě třetiny občanů pokládají míru zadlužení obyvatelstva i státu za vysokou.
- ⊙ Sedm z deseti Čechů vnímá jako závažný problém míru zadlužení běžných občanů ČR, necelé dvě třetiny si totéž myslí o míře zadlužení státu.
- ⊙ Vnímání míry zadlužení státu jako závažného problému od roku 2013 klesá, v menší míře totéž platí i o zadlužení obyvatelstva.

Zpracoval:

Jan Červenka

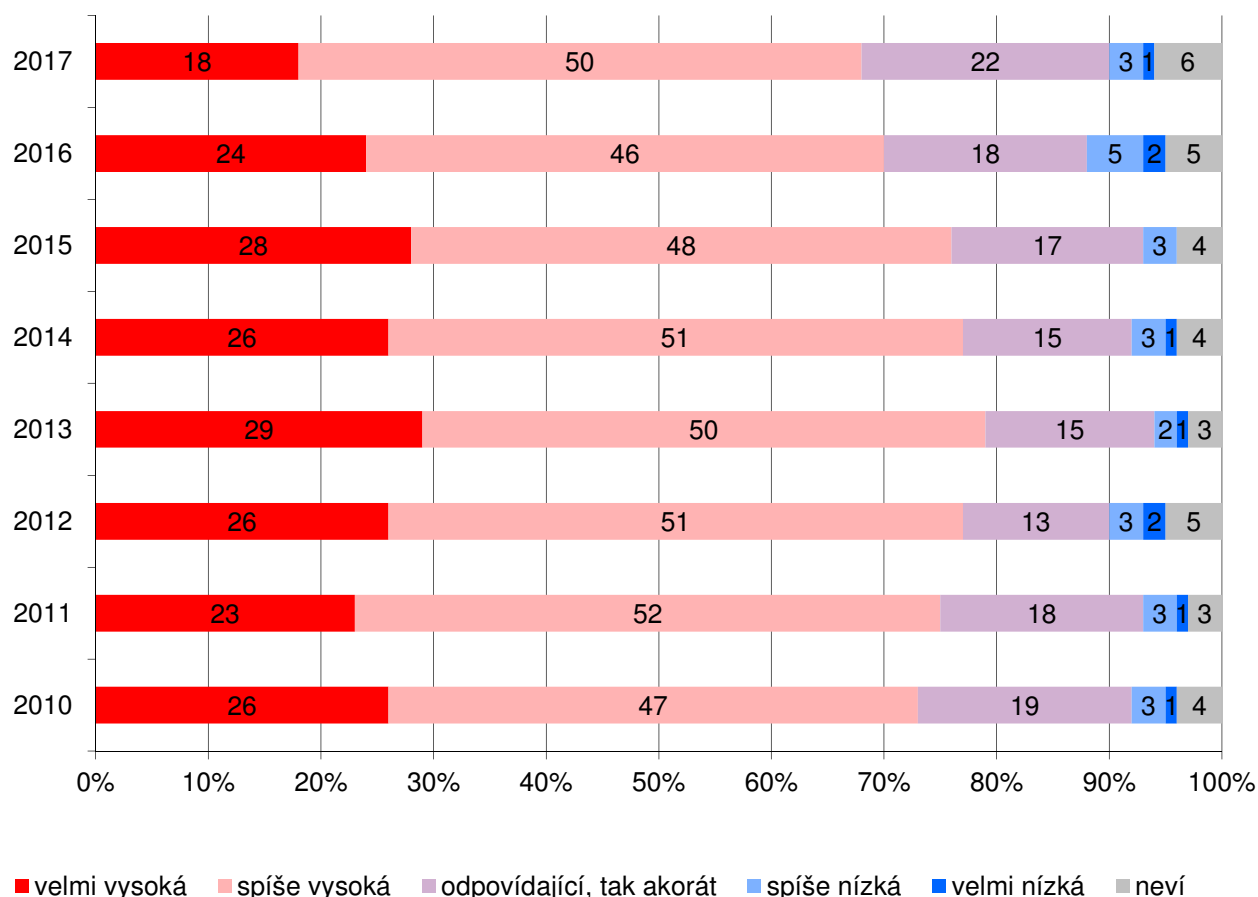
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; jan.cervenka@soc.cas.cz

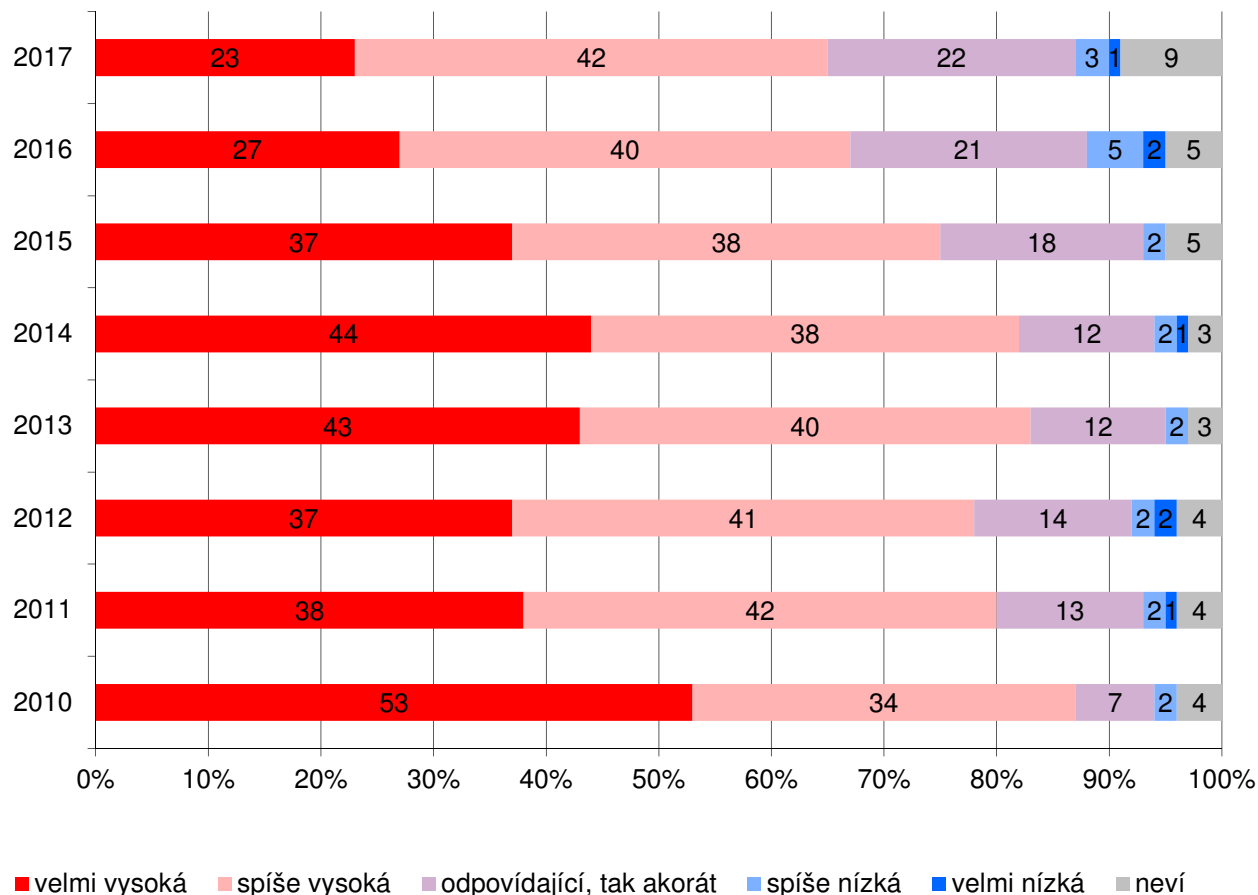
V březnovém šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., položilo několik otázek týkajících se problematiky dluhů a zadlužení. Zjišťován byl kromě jiného názor na míru zadlužení běžných občanů ČR, jednak názor na míru zadlužení České republiky jako státu. Vzhledem k oběma těmto oblastem pak byla dotázaným položena otázka, zda současná míra zadlužení země i občanů představuje problém z pohledu české veřejnosti.

Graf 1: Současná míra zadlužení běžných občanů ČR (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2: Současná míra zadlužení ČR jako státu (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

První otázka bloku zjišťovala názory občanů na míru zadlužení běžných obyvatel na straně jedné a míru zadlužení ČR jako státu na straně druhé.¹ Jak vyplývá z výsledků zachycených v grafech 1 a 2, v obou případech zhruba dvě třetiny dotázaných hodnotí míru zadlužení jako vysokou. Konkrétně v případě zadlužení běžných občanů si to myslí 68 % dotázaných, v tom 18 % uvedlo, že zadlužení běžných občanů je „velmi vysoké“, a 50 % jej označilo za „spíše vysoké“. Jako „odpovídající“ je vnímá o málo více než pětina (22 %), 4 % uvedla, že je toto zadlužení spíše či velmi nízké. Zbýlých 6 % respondentů na otázku ohledně míry zadlužení běžných občanů ČR uvedlo, že neví. V případě míry zadlužení ČR jako státu se rozložení odpovědí od předchozího případu lišilo jen málo, když celkový podíl těch, kdo míru zadlužení ČR jako státu označili za vysokou, byl nepatrně nižší (65 %), ovšem při zvýšeném podílu těch, kdo uvedli, že míra zadlužení je v tomto ohledu „velmi vysoká“ (23 %) a naopak zřetelně nižším podílu těch, kdo ji pokládají za „spíše vysokou“ (42 %). Podíly těch, kdo míru zadlužení ČR jako státu pokládají za „odpovídající“ či dokonce nízkou, byl identický jako v případě míry zadlužení běžných občanů, nepatrně vyšší pak byl podíl těch, kdo v odpovědi na otázku uvedli, že nevědí. Odpovědi na obě otázky jsou přitom poměrně silně propojené.²

Časové srovnání v obou případech přitom ukazuje, že lidé míru zadlužení hodnotí méně často jako vysokou a zejména jako „velmi vysokou“, než tomu bývalo kdykoli od roku 2010, odkdy je daná otázka zařazována do šetření CVVM. Ke snížení podílu „velmi vysoká“ v obou zkoumaných rovinách došlo i v aktuálním šetření oproti poslednímu

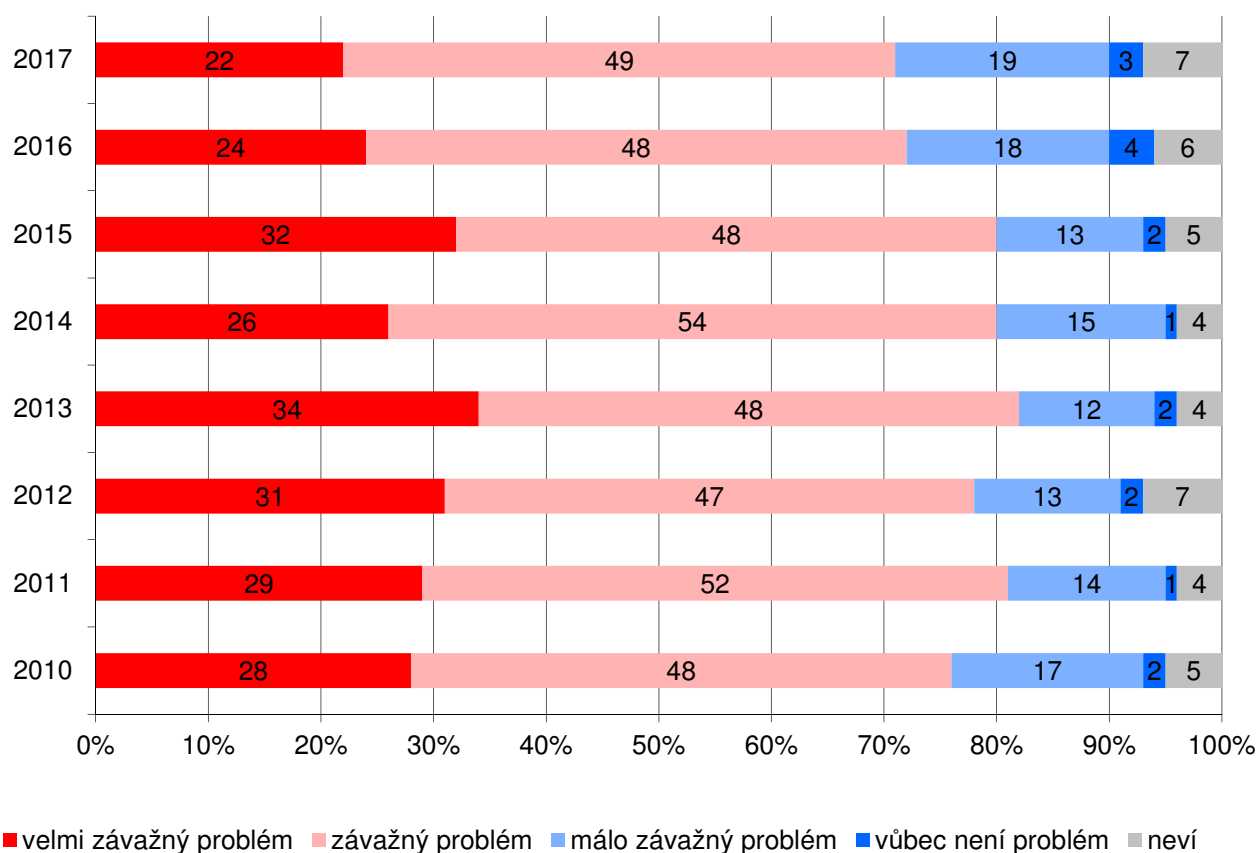
¹ Znění otázky: „Podle Vašeho názoru, jaká je v současnosti míra zadlužení u a) běžných občanů České republiky, b) České republiky jako státu?“ Varianty odpovědi: velmi nízká, spíše nízká, odpovídající, tak akorát, spíše vysoká, velmi vysoká.

² Spearmanův koeficient pořadové korelace odpovědí u obou otázek dosahuje hodnoty 0,510.

výzkumu z ledna 2016 (o 6 procentních bodů v případě míry zadlužení běžných občanů, o 4 procentní body v případě míry zadlužení ČR jako státu). Od roku 2010 je přitom výraznější pokles intenzity hodnocení míry zadlužení ČR jako státu jakožto vysoké, když podíl odpovědí „velmi vysoká“ se zde snížil o celých 30 procentních bodů, oproti roku 2014 pak o 21 procentních bodů.

Podrobnější analýza ukázala, že z hlediska věku míru zadlužení jako vysokou obecně méně často hodnotí mladí lidé ve věku 15 až 19 let, v případě samotné míry zadlužení běžných občanů totéž platí i o skupině dotázaných od 20 do 29 let. Méně často jako „velmi vysokou“ míru zadlužení běžných občanů hodnotí dotázaní s dobrou životní úrovní své domácnosti. Samotná okolnost, zda respondent sám v současnosti splácí nějaký úvěr či půjčku, se přitom v hodnocení míry zadlužení významně nepromítá.

Graf 3: Závažnost problému zadlužení běžných občanů ČR³ (%)

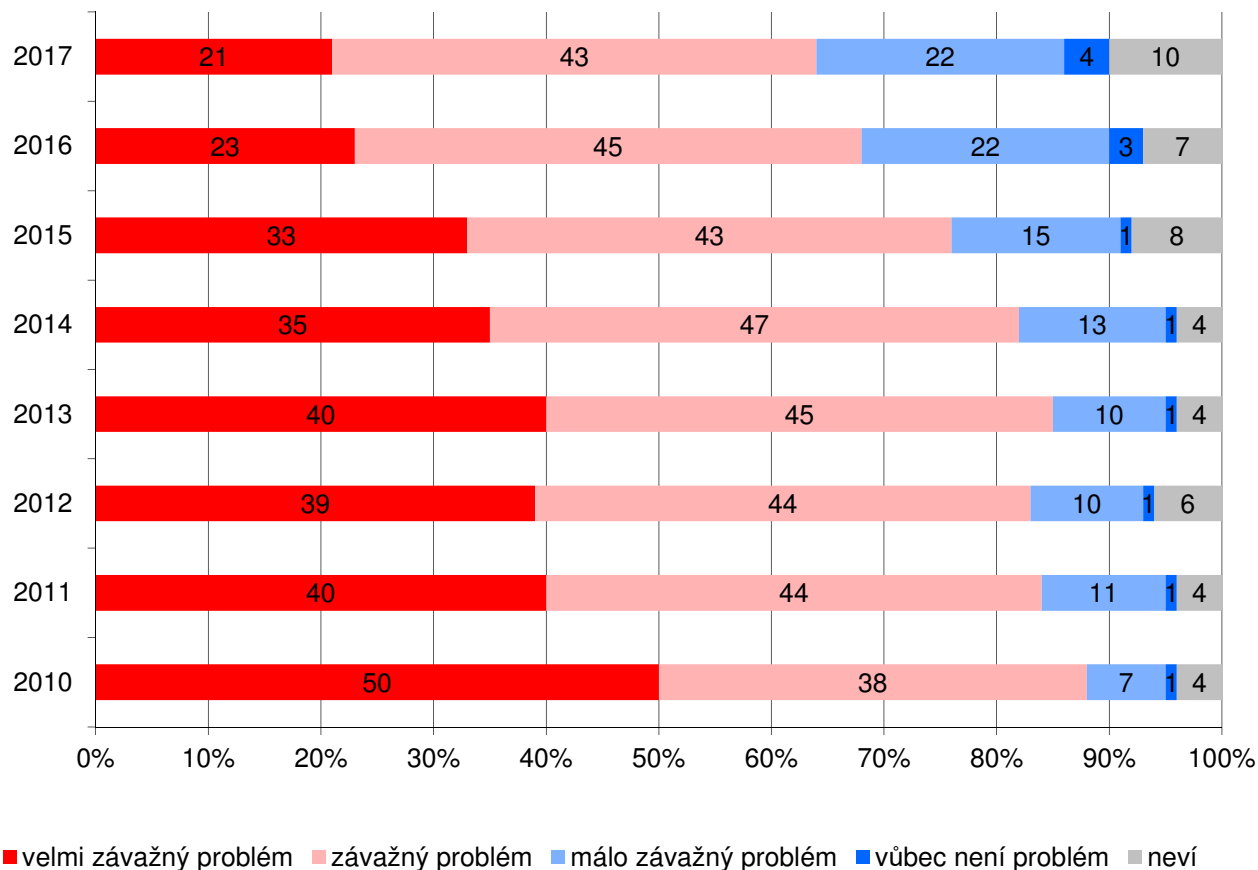

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zadluženost běžných občanů představuje pro zhruba sedm z deseti (71 %) dotázaných závažný problém (viz graf 3), pro více než pětinu (22 %) lidí je to dokonce problém „velmi závažný“, podle další téměř poloviny (49 %) Čechů jde o problém „závažný“. Dohromady více než pětina (22 %) dotázaných v zadluženosti občanů nespatřuje závažný problém, 7 % neví. Z grafu je zřejmé, že oproti období let 2010 až 2015 je v posledních dvou letech nižší podíl těch, kteří zadlužení běžných občanů vnímají jako závažný problém, přičemž k výraznému poklesu zejména v porovnání s roky 2013 a 2015 došlo u podílu těch, kteří to pokládají za „velmi závažný problém“. V porovnání s minulým šetřením z ledna 2016 se situace v tomto ohledu významně neposunula.

³ Znění otázky: „Je podle Vás míra současného zadlužení běžných občanů České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.

Graf 4: Závažnost problému zadlužení ČR jako státu⁴ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 6. – 19. 3. 2017, 1045 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazuje graf 4, zadlužení ČR jako státu pokládají za závažný problém necelé dvě třetiny českých občanů, když jako „velmi závažný problém“ je vnímá asi pětina (21 %) dotázaných a pro další více než dvě pětiny 43 % jde o problém závažný. Přibližně čtvrtina (26 %) lidí zadluženost ČR jako státu nevnímá jako závažný problém a zbývajících 10 % uvedlo, že „neví“. Z grafu je přitom zřejmé, že zadlužení ČR jako státu je jako problém vnímáno méně často a výrazně méně ostře než v letech 2010 až 2015, přičemž aktuální výsledek představuje mírné zlepšení i oproti loňsku, byť pouze v součtu podílů „velmi závažný problém“ a „závažný problém“, který je o 4 procentní body nižší než v lednu 2016. Oproti dřívějšímu a zejména v porovnání s rokem 2010 je ale výrazně nižší podíl těch, kdo zadlužení ČR jako státu vnímají jako „velmi závažný problém“ (pokles o 29 procentních bodů od roku 2010).

Podrobnější analýza ukázala, že vnímání problematičnosti zadlužení v obou rovinách silně koreluje s hodnocením jeho míry jako vysoké, odpovídající, či nízké.⁵ Silně navzájem koreluje také hodnocení zadlužení v obou rovinách jako závažného problému.⁶ Z hlediska věku jako nikoli problém zadlužení běžných občanů vnímají mladí lidé do 29 let, v případě zadlužení státu to platí pro nejmladší respondenty ve věku od 15 do 19 let. Jako „velmi závažný problém“ zadlužení občanů i státu vnímají častěji dotázaní se středním vzděláním nebo vyučení bez maturity.

⁴ Znění otázky: „A je podle Vás míra současného zadlužení České republiky problémem?“ Varianty odpovědi: je velmi závažným problémem, je závažným problémem, je málo závažným problémem, vůbec není problémem.

⁵ V případě zadlužení běžných občanů ČR Spearmanův koeficient pořadové korelace dosahoval hodnoty 0,550, v případě zadlužení ČR jako státu to bylo 0,566.

⁶ Spearmanův koeficient pořadové korelace zde dosahoval hodnoty 0,538.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. - 19. 3. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1045</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>259</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>ER.38, ER.39, ER.40</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>er170518</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>18. května 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

↓